

Brusel 3. června 2022
(OR. en)

9789/22

AGRI 225
AGRIORG 56
AGRIFIN 50

POZNÁMKA

Odesílatel:	Generální sekretariát Rady
Příjemce:	Delegace
Předmět:	Situace na zemědělských trzích, zejména po invazi na Ukrajinu

---

V návaznosti na dokument 9221/22 delegace naleznou v příloze přípravný dokument pro účely jednání na zasedání Rady pro zemědělství a rybolov konajícím se dne 13. června, který obsahuje aktuální informace o situaci na zemědělských trzích EU a další související informace.

Aktuální informace o situaci na zemědělských trzích

1. Odvětví zemědělství EU je v důsledku nárůstu nákladů na energii a další vstupy, k němuž začalo docházet již před invazí Ruska na Ukrajinu, i nadále pod značným tlakem, který daná válka a její důsledky pro zemědělskou produkci, ceny a obchod ještě zvýšila. Nejnovější údaje však potvrzují, že vzhledem k jednotnému trhu a SZP, díky nimž je EU v případě většiny zemědělských komodit soběstačná, nejsou dodávky potravin v EU ohroženy. Ceny některých produktů mezitím dosáhly rekordní úrovně, což vyvolává otázky ohledně cenové dostupnosti potravin pro nízkopříjmové domácnosti, aniž by však současně bylo možné zabránit stlačování marží zemědělců v důsledku nepřiměřeného nárůstu nákladů na vstupy, a to zejména na energii a hnojiva. Závažnost situace uznala Evropská rada v závěrech¹ ze svého posledního zasedání konaného ve dnech 30. a 31. května, v nichž orgánům EU poskytla pokyny pro další opatření.
2. V návaznosti na informace poskytnuté Radě dne 18. května v dokumentu 9221/22 a na informace, které mají členské státy předložit a shrnout v dokumentu (9870/22) o situaci na vnitřních zemědělských trzích EU, je třeba uvést tyto aktuální informace.
  - Situace na trhu EU s obilovinami byla až donedávna pozitivní. Ceny byly pro zemědělce velmi vysoké a vyhlídky na sklizeň byly poměrně dobré. Určité obavy vyvolalo dlouhotrvající sucho v některých regionech v kombinaci s vlnami veder, jež nastaly v květnu. V důsledku toho byla poslední prognóza Komise týkající se obilovin snížena o více než 2 miliony tun (z 295,8 na 293,1 milionu tun). Toto snížení se týká hlavně ječmene a kukuřice (podle dosavadních prognóz měla kukuřice dosáhnout rekordní úrovně produkce) a netýká se pšenice obecné.

---

¹ Dokument EUCO 21/22.

- Vyhlídky na vývoz z EU jsou i nadále velmi pozitivní. Předpokládá se, že vývoz pšenice obecné z EU v příští sezóně dosáhne 38 milionů tun, což je historicky nejvyšší úroveň. Tím se potvrzuje, že je možné, aby SZP přispívala k celosvětovému potravinovému zabezpečení. Celkový vývoz obilovin (pšenice, ječmen, kukuřice) by mohl dosáhnout přibližně 54 milionů tun (o něco méně než rekordní objem 55 milionů tun dosažený v období 2019/20).
  - Pozitivní je, že podle stávajících očekávání produkce olejnatých semen v EU výrazně vzroste díky větší rozloze (+6 %, zejména v případě slunečnice, na kterou se vztahuje výjimka pro plochy využívané v ekologickém zájmu), přičemž se předpokládá, že o stejný procentní podíl se zvýší i produkce. Tento pozitivní vývoj umožní trhu EU vyrovnat se s nižší dostupností olejnatých semen z Ukrajiny.
  - Naproti tomu v oblasti živočišných produktů nedošlo v posledních dvou týdnech k žádné výrazné změně. Ceny jsou i nadále vysoké, ale stále ještě nekompensují vysoké náklady na krmiva a energii, a to ani u vepřového masa.
  - Podobně i na odvětví ovoce a zeleniny mají nadále nepříznivý dopad rostoucí vstupní náklady a nedostatky v dostupnosti některých vstupů a materiálů, jakož i omezené vývozní příležitosti v důsledku pokračující války.
3. Pokud jde o situaci na Ukrajině, ačkoli výsev kukuřice, slunečnice a sóji stále ještě probíhá, podle současných odhadů by sklizeň mohla ve srovnání s minulým rokem klesnout až o 40–50 %, a nikoli o 20–30 %, jak se odhadovalo před dvěma týdny. Za daných okolností by to však stále ještě byl dobrý výsledek.
4. Pokud jde o mezinárodní aspekty produkce obilných zrn a obchodu s nimi, Mezinárodní rada pro obiloviny (IGC) předpokládá, že světová **produkce pšenice** se v období 2022/23 sníží a dosáhne 769,0 milionu tun (–1,6 % v meziročním srovnání). Ve srovnání s minulým měsícem byl výhled revidován směrem dolů zejména v případě Indie a USA, což bylo částečně kompenzováno zvýšením odhadů v případě Austrálie a Ruska. Očekává se, že světová spotřeba, zejména v souvislosti s růstem počtu obyvatel v Africe a Asii, mírně vzroste na 780,2 milionu tun (+0,3 % v meziročním srovnání), což by potenciálně představovalo nový vrchol, mimo jiné i pro potravinářské účely, a to v objemu 546,2 milionu tun (+0,5 %). Konečný stav zásob je podle odhadů na čtyřletém minimu ve výši 270,9 milionu tun (–4,0 %), přičemž 50 % z tohoto objemu připadá na Čínu. Světový obchod má mírně vzrůst na 194,0 milionu tun (+0,2 %), přičemž největším vývozcem zůstane EU (38 milionů tun), následovaná Ruskem s 37 miliony tun.

5. Odhad **produkce kukuřice** v období 2022/23 je v této fázi vysoce předběžný, a to vzhledem k nejistotě spojené se situací na Ukrajině a ke skutečnosti, že v Jižní Americe stále ještě probíhá sklizeň úrody z období 2021/22. Mezinárodní rada pro obiloviny předpokládá, že v období 2022/23 se celosvětová produkce z rekordní výše dosažené v předchozí sezóně sníží na 1 183,8 milionu tun (−2,5 % v meziročním srovnání). V USA se kvůli nezvykle chladnému a deštivému počasí výrazně zpozdilo setí, takže je těžké výnosy předpovědět. Po úpravě produktivity směrem dolů se předpokládá, že produkce dosáhne 367,3 milionu tun (−4,3 %). Při snížené dostupnosti a vysokých cenách se očekává, že z vrcholu dosaženého v minulé sezóně klesne spotřeba kukuřice o 0,6 % na 1 200 milionů tun, včetně 710,2 milionu tun (−0,6 %) pro krmné účely. Očekává se, že konečný stav zásob klesne o 5,6 % na 269 milionů tun, z čehož 65 % připadá na Čínu. Vzhledem ke snížení celosvětových dodávek a nejisté dostupnosti produktů z Ukrajiny se předpokládá, že v období 2022/23 světový obchod poklesne o 4,6 % na 166,3 milionu tun.
6. Pokud jde o vyhlídky ohledně produkce obilovin v zemích, které jsou hlavními producenty, původně se očekávalo, že **Indie** v roce 2022 sklídí rekordní úrodu, avšak kvůli brzkému nástupu extrémních veder potenciál výnosů poklesl a prognóza produkce byla snížena o 6 milionů na 105 milionů tun (−4,2 % v meziročním srovnání). S cílem zajistit domácí dodávky a udržet inflaci cen potravin pod kontrolou se vláda rozhodla zakázat vývoz pšenice.
7. V **USA** jsou podmínky pro pěstování ozimé pšenice nadále většinou špatné, zejména pokud jde o tvrdou červenou ozimou pšenici. Výsev pšenice jarní je navíc v důsledku příliš deštivého a chladného počasí opožděn. Rovněž výsev kukuřice probíhá zatím pomaleji než obvykle, i když se práce v poslední době zrychlily.
8. V **Brazílii** oficiální prognóza naznačuje, že navzdory určitým obavám ohledně sucha bude v období 2021/22 produkce rekordní, a to ve výši 114,6 milionu tun. Sklizeň první úrody kukuřice je z 85 % dokončena a sečení druhé úrody (takzvané „safrinha“) právě začalo. Očekává se, že s postupující sklizní se od července výrazně zvýší dostupnost této plodiny pro účely vývozu.
9. Volatilita **pohybů cen** obilovin se opět zvýšila, a to zejména v případě pšenice. V návaznosti na zákaz vývozu pšenice, který vydala Indie, ceny prudce vzrostly na bezprecedentně vysokou úroveň, přičemž vyvstaly další obavy způsobené špatným stavem plodin v USA a zpožděním ve sklizni. Poté začaly ceny klesat v reakci na zvěsti/naděje týkající se toho, že má být otevřen námořní koridor pro vývoz ukrajinských obilovin, vyhlídky na rekordní sklizeň pšenice v Rusku, jakož i obavy z toho, že v důsledku hospodářského zpomalení poklesne poptávka. K tlaku na snižování cen přispěla také realizace zisku na termínových trzích v návaznosti na nedávný cenový vzestup.

10. Pro komplexnější posouzení situace je důležité mít na paměti opatření, která již Komise navrhla a přijala s cílem podpořit odvětví zemědělství a přispět k tomu, aby EU plnila úlohu aktéra, který v celosvětovém měřítku zajišťuje potraviny a který je i nadále plně zapojen do ekologické transformace. Většina těchto opatření byla oznámena ve sdělení Komise s názvem „Zajištění potravinového zabezpečení a posílení odolnosti potravinových systémů“, které bylo přijato dne 23. března 2022 (COM(2022)133 final), a jsou shrnuta níže:
- i) balíček podpory ve výši 500 milionů EUR, včetně využití krizové rezervy, na podporu producentů nejvíce postižených závažnými důsledky války na Ukrajině. Na tomto základě by členské státy mohly poskytnout zemědělcům dodatečnou finanční podporu s cílem přispět ke globálnímu potravinovému zabezpečení nebo řešit narušení trhu v důsledku zvýšených vstupních nákladů nebo omezení obchodu;
  - ii) vyšší úrovně záloh na přímé platby a opatření pro rozvoj venkova týkající se plochy a zvířat, jež mají být zemědělcům vypláceny od 16. října 2022;
  - iii) opatření záchranné tržní sítě na podporu trhu s vepřovým masem vzhledem k obzvláště obtížné situaci v tomto odvětví;
  - iv) výjimečná a dočasná odchylka, která má umožnit produkci jakýchkoli plodin pro potravinářské a krmné účely na půdě ležící ladem při současném zachování plné výše ekologické platby pro zemědělce. Tím se navzdory omezené dostupnosti úrodné půdy zvýší produkční kapacita EU;
  - v) Komise navrhla nový, samostatný dočasný krizový rámec, který se vztahuje i na zemědělce, výrobce hnojiv a odvětví rybolovu. Tento rámec umožňuje poskytovat státní podporu zemědělcům, kteří jsou postiženi výrazným zvýšením vstupních nákladů. Budou monitorovány ceny a dodávky hnojiv pro zemědělce, aby se zajistilo, že v EU nebudou ohroženy vyhlídky na sklizeň;
  - vi) v zájmu zmírnění rizika nedostatku krmiv a zvýšení dodávek z dovozu, zejména u kukuřice, poskytla Komise členským státům pokyny ohledně využívání čl. 18 odst. 4 nařízení (ES) č. 396/2005 k tomu, aby byly v odůvodněných případech rychle stanoveny dočasné vnitrostátní maximální limity reziduí, aniž by při tom bylo ohroženo dodržování našich bezpečnostních norem;

- vii) dne 20. května přijala Evropská komise rozhodnutí o shromažďování měsíčních údajů o úrovních zásob obilovin, olejnatých semen a rýže v EU. Toto rozhodnutí přímo navazuje na sdělení s názvem „Zajištění potravinového zabezpečení a posílení odolnosti potravinových systémů“, které bylo předloženo dne 23. března. Cílem je lépe monitorovat úroveň zásob v současné situaci charakterizované vysokými cenami a přetrvávající nejistotou ohledně dodávek;
- viii) dne 20. května 2022 navrhla Komise v rámci nařízení o rozvoji venkova nové výjimečné a dočasné opatření, které členskými státy umožňuje, aby až 5 % svých přidělů z EZFRV na roky 2021 a 2022 využily ke kompenzaci zemědělců nebo zemědělských malých a středních podniků nejvíce postižených touto krizí;
- ix) dne 2. června zveřejnila Evropská komise nařízení, které umožňuje vnitřní přerozdělení podpory EU v rámci školního projektu EU s cílem postarat se o vysídlené ukrajinské děti zapsané do škol v EU. V nařízení se členské státy vyzývají, aby s ohledem na bezprecedentní situaci vyžadující solidaritu přezkoumaly své žádosti o podporu EU pro příští školní rok, tedy od 1. srpna 2022 do 31. července 2023, s cílem zmírnit při realizaci příslušných opatření zátěž pro ty členské státy, které jsou v první linii, a umožnit jim, aby zajistily péči o vysídlené ukrajinské děti;
- x) s ohledem na skutečnost, že invaze Ruska na Ukrajinu může mít důsledky pro plánování budoucí SZP, byly členské státy vyzvány, aby zvážily, zda je zapotřebí přezkoumat některé z jejich původních návrhů týkajících se strategických plánů SZP. Zejména by mohl existovat prostor pro to, aby byly v rámci plánů posíleny ty prvky, které jsou zaměřeny na zvýšení odolnosti daného odvětví. Členské státy byly vyzvány zejména k tomu, aby zrevidovaly své strategické plány SZP s cílem podpořit zemědělce při přijímání postupů, které optimalizují účinnost hnojiv, a tím snižují jejich používání. Toho lze dosáhnout konkrétně prostřednictvím přesného zemědělství, ale také ekologického zemědělství, agroekologie a účinnějšího používání díky poradenství, přičemž důležitou úlohu hraje odborná příprava v oblasti hospodaření s živinami. Členské státy by v tomto ohledu měly plně využít možností svých strategických plánů SZP a optimalizovat a omezit používání jiných vstupů, jako jsou antibiotika a pesticidy, a zapojit se do uhlíkového zemědělství.

11. Na základě výše uvedených informací a nedávných pokynů Evropské rady se ministři závěrem vyzývají, aby se vyjádřili k možným budoucím opatřením, která by současnou situaci na evropské a celosvětové úrovni dále zmírnila, a aby poskytli jakékoli další informace, které považují za relevantní.
-